

Załącznik do Uchwały Nr I/1/2015
Rady Miejskiej w Alwerni
z dnia 9 stycznia 2015 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ALWERNIA
na lata 2014 - 2020

ALWERNIA 2014 r.

SPIS TREŚCI

	strona
I. Wstęp	2
II. Charakterystyka Gminy Alwernia	
1. Położenie, powierzchnia, ludność	5
1.1 Ogólna powierzchnia gminy	6
1.2 Liczba mieszkańców	7
1.3 Turystyka i rekreacja	8
2. Infrastruktura techniczna	11
3. Bezpieczeństwo publiczne	
3.1 Straże Pożarne	12
3.2 Policja	13
4. Strefa Społeczna	
4.1 Mieszkalnictwo	14
4.2 Ochrona zdrowia	14
4.3 Oświata i edukacja	15
4.4 Kultura	17
5. Podstawowe problemy społeczne	
5.1 Ubóstwo	22
5.2 Bezrobocie	22
5.3 Długotrwałe choroby i niepełnosprawność	25
5.4 Problemy opiekuńczo- wychowawcze rodzin	28
5.5 Starzenie się społeczeństwa	30
5.6 Bezdomność	31
5.7 Alkoholizm	32
6. Przekrój społeczny osób korzystających z pomocy społecznej	34
7. Współdziałanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi instytucjami i organizacjami	39
III. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	
1. Określenie słabych i mocnych stron, istniejących szans i zagrożeń w rozwiązywaniu problemów społecznych	47
2. Misja Gminy Alwernia	51
3. Cele strategiczne i plan działania na najbliższe lata	52
4. Monitoring strategii	62

STRATEGIA

I. WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Alwernia obejmuje najważniejsze problemy społeczne dotyczące mieszkańców gminy, jak również określa cele i zadania jakie należy realizować, aby zapewnić społeczności lokalnej warunki właściwego rozwoju społecznego i wzrost poczucia bezpieczeństwa w wymiarze społecznym.

Należy zaznaczyć, iż nadrzędnym dobrem strategii jest człowiek i jego potrzeby.

Zgodnie z definicją sformułowaną w 1962 r. przez Alfreda Chandlera, teoretyka zarządzania, strategia to określenie głównych, długofalowych celów oraz takiej alokacji zasobów, która jest konieczna do osiągnięcia tych celów.

W strategii opisuje się, analizuje i opiniuje działania Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, które mają na celu zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym.

Opracowanie niniejszej strategii jest wymogiem :

art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej:

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Niniejsza Strategia uwzględnia priorytetowe założenia obowiązujące w Unii Europejskiej.

Przyjęte bowiem w roku 2002 w Nicei przez Radę Europejską główne cele zwalczania na obszarze Unii Europejskiej ubóstwa i wykluczenia społecznego to:

- pomoc najbardziej potrzebującym
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego
- zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług
- mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Alwernia ma charakter długofalowy, wyznacza cele i kierunki rozwoju gminy do 2020 roku.

Opracowana została przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni przy wykorzystaniu własnych analiz i materiałów sprawozdawczych oraz danych pozyskanych z innych instytucji.

Umieszczenie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej nie oznacza, iż ma ona skupiać się tylko na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej. Powinna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają więc wpływ także inne akty prawne, do których należą w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356, z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124, z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze późn. zm),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2005r., Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135, z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415, z późn. zm.),
- 8) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225, z późn.zm.),
- 9) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721, z późn.zm.),
- 10) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2001r., Nr 71, poz. 734, z późn. zm.),
- 11) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 z późn. zm.),
- 12) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228, z późn. zm.),
- 13) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.).

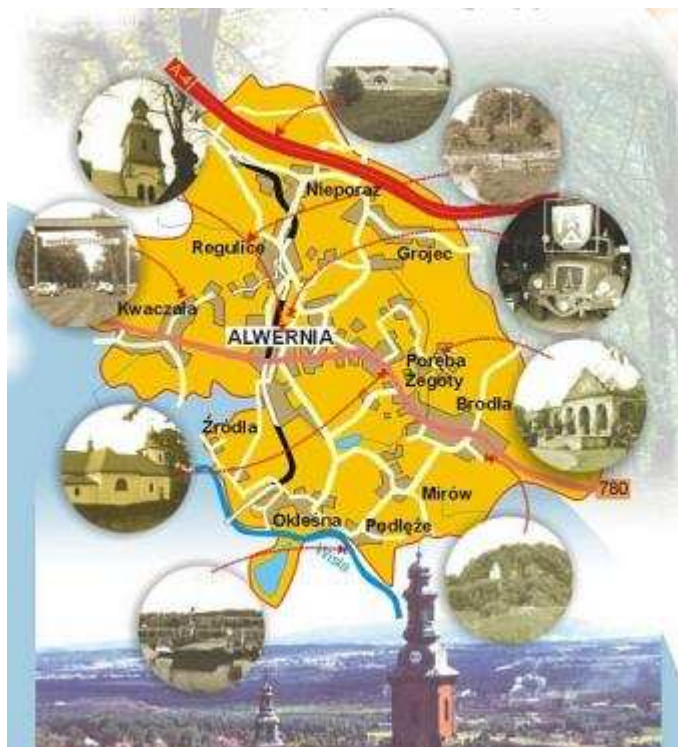
Poza wymienionymi wyżej aktami prawnymi, realizacja strategii wymaga także odwoływania się do innych ustaw, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

Podczas opracowywania strategii dokonano:

- analizy danych pozyskanych z różnych instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie gminy,
- analizy danych otrzymanych z podmiotów takich jak np. Komendy Powiatowej Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- analizy sytuacji społecznej w gminie w oparciu o dane statystyczne, jak również opinie przedstawicieli instytucji i środowisk społecznych,
- analizy doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych na podstawie dotychczasowej współpracy instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- sformułowania wizji rozwoju społecznego gminy (SWOT),
- analizy problemów społecznych oraz zasobów społecznych w gminie,
- analizy przyczyn zjawisk społecznych, wzajemnych korelacji,
- sformułowania założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego,
- sformułowania celów strategicznych oraz kierunków działań w gminie,
- określania sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustaleniu zasad monitoringu.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni, Urząd Gminy Alwernia, Przychodnia Lekarska „Medycyna”, Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie, Komenda Policji, placówki oświatowe i kulturalne oraz baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY ALWERNIA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Alwernia to gmina miejsko-wiejska, w skład której wchodzi miejscowości takie jak: miasto Alwernia oraz sołectwa: Brodła, Grojec, Kwaczała, Mirów, Nieporaz, Okleśna, Podłęże, Poręba Żegoty, Regulice i Źródła.

Gmina położona jest między Małopolską, a Śląskiem, przy ważnych szlakach komunikacyjnych: Autostradzie A4 i drodze wojewódzkiej Kraków-Oświęcim.

Kontakt z całym światem umożliwia położony w odległości ok. 30 km od Alwerni port lotniczy w Krakowie –Balicach oraz oddalony ok. 40 km port lotniczy w Katowicach – Pyrzowicach.

Na obszar gminy składają się dwie jednostki geomorfologiczne: Grzbiet Tenczyński stanowiący część Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz Dolina Górnej Wisły, która należy do kotliny Oświęcimskiej. Wchodzi one w skład Jurajskiego Parku Krajobrazowego i obejmują prawie dwie trzecie obszaru gminy. Ze względu na wartości przyrodnicze gmina znajduje się w strefie krajobrazu chronionego.

Gmina Alwernia administracyjnie przynależy do powiatu chrzanowskiego i jest jedną z 5 gmin w powiecie. Graniczy z gminami: Babice, Trzebinia, Chrzanów oraz z gminami należącymi do powiatu krakowskiego: Czernichów, Krzeszowice, a także gminą Spytkowice przynależną do powiatu wadowickiego.

Gmina Alwernia jest gminą przemysłowo-rolniczą. Największą firmą działającą obecnie na jej terenie są Zakłady Chemiczne Alwernia S.A. Oprócz nich działają inne małe i średnie podmioty gospodarcze, oferujące usługi dla miejscowej ludności, jak też rozslawiające swoją działalność na cały kraj m. in. „Alwernia Studios” najnowocześniejsza wytwórnia filmowa w Polsce, mieszcząca się w charakterystycznych kopułach przy autostradzie A4.

1.1 Ogólna powierzchnia gminy wynosi: 7565 hektarów (75,65 km²).

Na 1 km² powierzchni przypada 169 mieszkańców.

W gminie Alwernia powierzchnia gruntów przedstawia się następująco:

- grunty będące własnością osób fizycznych to:
 - grunty stanowiące gospodarstwa rolne ogółem – ok. 2383 ha,
 - grunty niestanowiące gospodarstwa rolnego – ok. 1011 ha,
 - grunty leśne – ok. 190 ha,
 - inne grunty np. budowlane, związane z działalnością gospodarczą – ok. 263 ha.
- grunty będące własność osób prawnych:
 - grunty stanowiące gospodarstwa rolne ogółem – ok. 424 ha,
 - grunty niestanowiące gospodarstwa rolnego – ok. 1 ha,
 - grunty leśne – ok. 2208 ha,
 - inne grunty np. związane z działalnością gospodarczą – ok. 411 ha.

Z danych statystycznych wynika, że na terenie gminy przeważają indywidualne gospodarstwa rolne, których średnia wielkość wynosi ok. 2 ha.

Wśród użytków rolnych największą liczbę stanowią grunty orne z klasy III B i IVA, mniejszą część natomiast stanowią użytki rolne t.j. łąki i pastwiska.

Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych gminy wynosi ok.41%.

1.2 Liczba mieszkańców w ostatnich latach kształtuje się następująco:

Ludność Gminy Alwernia 2011-2013

Miejscowości	2011		2012		2013	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
<i>Alwernia</i>	1703	1636	1700	1647	1687	1621
<i>Brodła</i>	484	484	487	478	496	479
<i>Grojec</i>	637	633	634	637	635	627
<i>Kwaczała</i>	948	909	955	917	957	904
<i>Mirów</i>	154	143	150	145	146	142
<i>Nieporaz</i>	232	234	233	238	231	236
<i>Okleśna</i>	447	498	443	487	443	485
<i>Podłęże</i>	118	123	115	117	116	116
<i>Poręba Żegoty</i>	609	544	611	550	617	553
<i>Regulice</i>	973	944	990	935	994	943
<i>Źródła</i>	80	71	80	71	82	72
Razem:	6385	6219	6398	6222	6404	6178
Ogółem	12604		12620		12582	

Ludność gminy w podziale na wiek i płeć

Rok	Do 18 lat	Powyżej 18 lat	Wiek produkcyjny		Kobiety powyżej 60 lat	Mężczyźni powyżej 65 lat
			Kobiety	Mężczyźni		
2011	2195	10409	3784	4351	1531	743
2012	2175	10445	3770	4359	1561	755
2013	2159	10423	3750	4339	1579	755

Demografia w gminie Alwernia w latach 2011-2013

Rok	Urodzenia	Małżeństwa	Zgony
2011	114	124	133
2012	144	129	142
2013	112	105	154

Z danych statystycznych wynika, że w Gminie Alwernia na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety, a na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ok. 55 osób w wieku nieprodukcyjnym.

1.3 Turystyka i Rekreacja

Alwernia, to pięknie położona nadwiślańska gmina, o malowniczych widokach z kompleksami leśnymi i zalewem wodnym "Skowronek", posiadającym zaplecze rekreacyjno sportowe oraz łowisko dla wędkarzy. Położona jest na terenie malowniczych jurajskich parków krajobrazowych, opasana od południa wstęgą Wisły, a od północy opierająca się o Garb Tenczyński. Liczne szlaki rowerowe oraz piesze łączą zamki w Lipowcu i Rudnie przybliżając miejsca atrakcyjne turystycznie i kulturowo.

Alwernia to znane od dawna miejsce pielgrzymek do klasztoru OO. Bernardynów, wycieczek do najstarszego Muzeum Pożarnictwa w Polsce i weekendowych wyjazdów. Duża ilość terenów zielonych, platformy widokowe, wapienne skałki jurajskie - są ciekawą ofertą dla turystów poszukujących ciszy i wiejskiego klimatu, którzy znajdą tu wspaniałe miejsca do rekreacji i odpoczynku.

W gminie Alwernia jest 8 obiektów świadczących usługi hotelarskie w tym 4 gospodarstwa agroturystyczne mieszczące się w Podłężu, Regulicach, Porębie Żegoty i Okleśnej.

Bardzo duże znaczenie dla gminy mają przedsięwzięcia ukierunkowane na działalność turystyczną, gdyż rejon Alwerni jest terenem atrakcyjnym turystycznie. Podstawowe atuty to bogactwo zabytków, ludowej kultury, turystycznych tras, a także cisza i piękna przyroda – tak obecnie ceniona przez turystów.

WARTO ZOBACZYĆ

- Barokowy klasztor i kościół oo. Bernardynów z charakterystyczną wieżą, widniejącą malowniczo na alwerniańskim wzgórzu, która stała się wizytówką miasta. Słynie jako ośrodek kultu obrazu Pana Jezusa Ecce Homo

- Małopolskie Muzeum Pożarnictwa w Alwerni, najstarsze w Polsce z bogatym zbiorem eksponatów pochodzących z różnych regionów i okresów dziejowych. Wyjątkowo cennymi eksponatami są wozy konne z lat 1910-1913, oraz samochody pożarnicze: "Mercedes" z 1926 roku, Fiat typu 621 L z 1938 roku oraz zrekonstruowany Dodge z 1942 roku.

- Zabytkowy zespół urbanistyczny Alwerni to prostokątny rynek z parkiem z dominującą grupą starych dębów - pomników przyrody, zgrupowanych wokół kapliczki. Uroku dopełniają XIX i XX- wieczne drewniane domy o konstrukcji zrębowej i czterospadowych dachach z podcieniami.

W roku 2013 dokonano „Rewitalizacji Rynku w Alwerni z zachowaniem jego obecnej funkcji w postaci założenia parkowego”

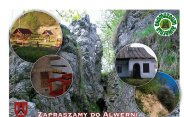
- Zespół pałacowo- parkowy w Porębie Żegoty. Pałac rokokowo-klasycystyczny z drugiej połowy XVIII wieku przedstawia się dziś jako "malownicza ruina". Pałac otoczony jest rozległym parkiem krajobrazowym z XIX wieku uznanym za zabytek przyrody. Od strony zajazdu wznosi się filarowy portyk trój arkadowy, ozdobiony dekoracją rokokową. Pałac otacza rozległy park z XIX wieku uznany za zabytek przyrody. W parku znajduje się też mauzoleum Szembeków z 1921 roku z cenną rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz grota ze studnią, a w rejonie folwarku znaleźć można kamienną "mogiłę" z żeliwnym krzyżem.

- Kościół w Porębie Żegoty pw. św. Marcina i Małgorzaty wybudowano w 1762 r. a rozbudowano wg projektu krakowskiego architekta Zygmunta Hendela w 1898 r. Kościół jest jednonawowy, z wieżą zwieńczoną baniastym hełmem. Wewnątrz warto zwrócić uwagę na marmurowe ołtarze pochodzące z Katedry Wawelskiej, a przeniesione tu na przełomie XIX -XX wieku.

- Zespół Kościoła Parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Regulicach. Zgodnie z XIV wiecznym zwyczajem Kościół w Regulicach był drewniany. Pod koniec XIX wieku rozpoczęła się budowa bardziej nowoczesnej świątyni. W 1887 roku powstał kościół murowany, który został poświęcony w 1892 roku. Większość elementów jego wystroju wewnętrznego została przeniesiona ze starego do nowego budynku. Najstarszy krzyż określony został jako późnogotycki. Obrazy i figury pochodzą z okresu renesansu i baroku. W 1946 roku rozbudowano chór, na którym znajdują się zabytkowe organy.

- Ekomuzeum: to produkt turystyczny, do którego należą znajdujące się na terenie Gminy Alwernia obiekty geologiczne i przyrodnicze (Zespół osobliwości geologiczno przyrodniczych Jury) oraz kulturowe (Warsztat rzemiosła garncarskiego w Regulicach i zabytkowa zabudowa rynku w Alwerni) będące eksponatami ekomuzealnymi.

- Platformy widokowe:
 - w **Groju** na wzniesieniu przy autostradzie rozpościera się widok na nowoczesną architekturę „kopuł” w Nieporazie i na zamek Tenczyn w Rudnie,
 - na **Kamionce w Kwaczale** na „Starym Dworzysku” można podziwiać piękno otaczającego krajobrazu, można zobaczyć tam niemal całą Kotlinę Oświęcimską, a w bardziej przejrzyste dni wyraźnie ukazuje się stamtąd masyw Babiej Góry
 - w **Podłężu** ze wzgórza Chełm rozpościera się widok na Wisłę i jej zakola,
 - na **Grzmiączce w Regulicach**, gdzie znajduje się ufundowany przez mieszkańców wsi na zakończenie tysiąclecia Krzyż Milenijny, dzięki oświetleniu widoczny również nocą.

- Zalew "Skowronek" w Alwerni z zapleczem rekreacyjno - sportowym oraz z łowiskami dla wędkarzy
- oraz wapienne skałki jurajskie, które są doskonałym miejscem do spędzania wolnego czasu i rekreacji, w tym również wspinaczek.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina posiada ogólnie dobre połączenia komunikacyjne zarówno z Krakowem jak i miastem powiatowym – Chrzanów. Funkcjonuje sieć prywatnych przewoźników oferujących przejazdy mikrobusami. Ofertę uzupełnia również sieć połączeń PKS – Oświęcim.

Komunikacja stanowi istotną rolę w połączeniu gminy zwłaszcza z Krakowem, gdzie zatrudnienie znajduje znaczna część mieszkańców gminy. Kraków też jest miejscem, gdzie większość młodzieży kontynuuje naukę na poziomie ponadgimnazjalnym oraz wyższym.

Gmina Alwernia posiada pełne, obejmujące całą gminę wyposażenie w sieć gazową, wodociągową i telefoniczną. Mieszkańcy mają również bezproblemowy dostęp do internetu. W chwili obecnej brak jest natomiast kompleksowego systemu odprowadzania ścieków. Sieć kanalizacyjną posiadają jedynie dwie miejscowości w gminie tj. Alwernia oraz Okleśna. Rozpoczęta została budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Regulice, a w pozostałych sołectwach planowana jest na najbliższe lata.

Jak wynika z danych statystycznych społeczeństwo korzystające:

- z instalacji wodociągowej stanowi ok. 96% ogółu ludności w gminie,
- z instalacji kanalizacyjnej stanowi ok. 37 % ogółu,
- z instalacji gazowej stanowi ok. 73 % ogółu.

3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

3.1 STRAŻ POŻARNA :

Na terenie gminy działa pięć Ochotniczych Straży Pożarnych: w Alwerni, Brodłach, Grojcu, Kwaczale i Regulicach, a cztery z nich są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego są to: Alwernia, Brodła, Grojec, Regulice.

Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy zajmują się likwidacją wszelkich zagrożeń na całym jej terenie takich jak: pożary, wypadki, likwidacja rozlewisk substancji ropopochodnych, skutki wichur, obfitych opadów, lokalnych podtopień i innych zagrożeń, w których potrzebna jest interwencja Straży Pożarnej.

Wszystkie Ochotnicze Straże Pożarne są stowarzyszeniami.

Podlegają Państwowej Straży Pożarnej w Chrzanowie w czynnościach związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi.

Z budżetu Gminy finansowane są koszty związane z zapewnieniem gotowości bojowej takich jak: umundurowanie, sprzęt ochrony osobistej, szkolenia, ubezpieczenia NW strażaków biorących udział w działaniach ratowniczych i młodzieżowych drużyn pożarniczych, badania lekarskie oraz sprzęt przeciwpożarowy potrzebny do prowadzenia działań ratowniczych. Na bieżąco we wszystkich jednostkach OSP przeprowadza się naprawy i konserwacje samochodów pożarniczych oraz sprzętu przeciwpożarowego, będącego na wyposażeniu gotowości bojowej każdej jednostki.

3.2 POLICJA

Komisariat Policji w Alwerni podlega pod Komendę Powiatową Policji w Chrzanowie. Zasięgiem swojego działania obejmuje teren dwóch gmin: Alwerni i Babice o łącznej powierzchni ok.130 km², na którym zamieszkuje łącznie 21 tys. mieszkańców.

Jest to teren zdecydowanie największy w całym powiecie chrzanowskim, który stanowią 17 sołectw: 7 na terenie gminy Babice i 10 na terenie gminy Alwernia oraz 1 miasto Alwernia.

W KP w Alwerni realizowane są programy profilaktyczne i prewencyjne t.j:

- Bezpieczne miasto.
- Bezpieczna wieś.
- Małopolski program pomocy osobom starszym.

Ogólna liczba przestępstw w powiecie Chrzanowskim z podziałem na Gminy odnotowanych w 2013 roku

Lp.	Liczba odnotowanych przestępstw
Gmina Alwernia	117
Gmina Babice	100
Gmina Chrzanów	2733
Gmina Libiąż	606
Gmina Trzebinia	819

W 2013 roku Komisariat Policji w Alwerni działający na terenie Gmin Alwernia i Babice odnotował:

- 1008 interwencji, z czego:
 - 81 osób przewieziono do izby wytrzeźwień
 - 17 spraw dotyczyło przemocy w rodzinie
- 217 przestępstw, w tym w Alwerni 117, z czego:
 - 40 to kradzieże
 - 16 uszkodzenia mienia
 - 49 zatrzymanych nietrzeźwych kierujących
 - 47 kradzieży z włamaniem
- 475 wykroczeń, z czego 266 spraw skierowanych zostało do Sądu.

4. SFERA SPOŁECZNA

4.1. Mieszkalnictwo

Większość zabudowań mieszkalnych na terenie gminy to indywidualne budynki jednorodzinne.

W mieście Alwerni funkcjonuje również sieć mieszkalnictwa wielorodzinnego. Administratorami domów mieszkalnych – wielorodzinnych na osiedlu Chemików jest Spółdzielnia Mieszkaniowa oraz na ul. Kulawki jest SOC-AL Spółka z o.o.

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w roku 2013 to 144 świadczenia dla 17 rodzin.

Zasoby mieszkaniowe gminy to również 10 lokali socjalnych, które w chwili obecnej wszystkie są zajęte, oraz 6 mieszkań komunalnych (4 w Okleśnej, 1 w Kwaczale i 1 w Alwerni), w tym dwa wolne.

W ostatnim czasie obserwuje się wyraźny wzrost nowo budowanych domów oddawanych do użytku. W roku 2012 do użytku oddano 26 mieszkań.

Zasoby mieszkaniowe gminy to ok. 4064 mieszkań, z czego przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi ok. 87 m².

4.2 Ochrona Zdrowia

W największym stopniu na stan zdrowia społeczeństwa wpływają styl życia i zachowania zdrowotne. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: nieprawidłowości w sposobie żywienia, mała aktywność fizyczna, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe, zły stan środowiska naturalnego oraz brak powszechnej profilaktyki.

Świadczenie usług dla ludności z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy zapewnia Przychodnia Lekarska „Medycyna” - Spółka z o.o., świadcząc usługi w Ośrodkach Zdrowia w: Alwerni, Kwaczale, Regulicach i Okleśnej.

Za usługi świadczone przez Przychodnię „Medycyna” płaci Narodowy Fundusz Zdrowia na podstawie kontraktu. Średnia liczba ludności na 1 przychodnię w gminie wynosi ok 1830 osób. Pacjenci wymagający leczenia szpitalnego kierowani są do Szpitala Powiatowego w Chrzanowie, w szczególnych sytuacjach zdrowotnych leczenie chorych z terenu gminy odbywa się w szpitalach specjalistycznych w Krakowie.

Na terenie gminy działają również prywatne gabinety lekarskie, m.in. stomatologiczne, ginekologiczne, okulistyczne, chirurgiczne, psychiatryczne, laryngologiczne oraz Przychodnia Rehabilitacyjna.

Ponadto funkcjonuje także prywatny Pensjonat dla osób starszych „Opieka”, który oferuje całodobową opiekę i wyżywienie dla osób niepełnosprawnych, starszych i schorowanych. oraz powstaje prywatny „Dom Seniora”.

Zaopatrzenie w niezbędne leki zapewniają chorym dwie apteki znajdujące się w Alwerni.

4.3 Oświata i Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, nauka, wykształcenie oraz zdobywanie wiedzy, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest przede wszystkim sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a co za tym idzie poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Gmina Alwernia jest organem prowadzącym dla:

- 3 przedszkoli publicznych,
- 7 szkół podstawowych (w tym trzech z oddziałami przedszkolnymi),
- 3 gimnazjów.

We wszystkich szkołach funkcjonują biblioteki oraz stołówki szkolne.

W 6 szkołach funkcjonują świetlice szkolne.

We wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach funkcjonują pracownie komputerowe z możliwością korzystania z Internetu.

W placówkach oświatowych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne stosownie do aktualnych potrzeb. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne (np. ogólnopolska akcja profilaktyczna ZTU –Zachowaj Trzeźwy Umysł), zajęcia psycho-edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień oraz profilaktyki zdrowotnej, jak również działania dotyczące propozycji sposobów spędzania czasu wolnego.

Realizując obowiązki wynikające z ustawy o systemie oświaty, do każdego z gimnazjów Gmina zapewnia młodzieży zorganizowany dowóz.

Organizuje również dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół specjalnych na terenie miasta Krakowa oraz Chrzanowa oraz refunduje rodzicom koszty związane z dowożeniem do szkół i przedszkoli uczniów niepełnosprawnych.

Placówki oświatowe oferują również dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe:

- tematyczne koła zainteresowań (koła języka polskiego, matematyczne, teatralne, muzyczne),
- zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze oraz zajęcia dydaktyczne przeznaczone dla uczniów zdolnych,
- zajęcia językowe,
- zajęcia rekreacyjno –sportowe.

Dzieci, u których występują trudności w nauce objęte są zajęciami wyrównawczymi, rewalidacyjnymi, korekcyjno- kompensacyjnymi, bądź nauczaniem indywidualnym.

Na terenie gminy nie ma żłobków. Brak jest również szkół ponadgimnazjalnych, dlatego młodzież dojeżdża do różnego typu szkół, m.in. do Krakowa, Chrzanowa, Trzebini i Krzeszowic.

Liczebność dzieci w przedszkolach i szkołach obrazują poniższe tabele.

Przedszkola			
Lata	2011	2012	2013
Liczba dzieci	308	307	318
Oddziały Przedszkolne			
Liczba dzieci	56	73	63

Szkoły podstawowe i gimnazja			
Lata	2011	2012	2013
Liczba dzieci ogółem	1048	983	974
Liczba uczniów szkół podstawowych	669	613	625
Liczba uczniów gimnazjum	379	370	349

4.4 Kultura

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego.

W Gminie Alwernia działaniami z zakresu kultury zajmuje się Samorządowy Ośrodek Kultury w Alwerni.

- **Samorządowy Ośrodek Kultury (SOK)**

Jego podstawowymi zadaniami i celami są m.in.:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie zainteresowań kulturalnych zgodnych z potrzebami środowiska.

Realizacja powyższych zadań kulturalnych prowadzona jest między innymi poprzez organizację spotkań autorskich, plenerów plastycznych, wystaw, wernisaży, kiermaszy. To także tworzenie lokalnych wyróżników np. „Strzelanki”, Dni Alwerni, czy “Konfrontacji Artystycznych”.

SOK współpracuje z organizacjami pozarządowymi, bibliotekami, Referatem Promocji UM i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, jak również z placówkami oświatowymi, kulturalnymi. Świadczy także pomoc organizacyjną zespołom ludowym, dziecięcym i młodzieżowym grupom artystycznym i innym twórcom.

W czasie ferii letnich i zimowych koordynuje imprezy kulturalno – sportowe dla dzieci i młodzieży.

Prowadzi działalność popularyzatorsko – wydawniczą (foldery, ulotki, almanachy).

Na terenie całej gminy, w poszczególnych sołectwach odbywają się imprezy plenerowe: Dni Alwerni, Majówka Kwaczalska, Piknik Rodzinny w Okleśnej i w Kwaczale, Powitanie lata w Brodłach, Piknik Porębski, Festyn Rodzinny w Mirowie, Biesiada Sąsiedzka Regulic i Nieporazu, Lato w Grojcu.

- **Biblioteki**

Sieć bibliotek Gminy Alwernia tworzą Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Alwerni oraz 5 filii: w Grojcu, Kwaczale, Okleśnej, Porębie Żegoty i Regulicach. Biblioteki systematycznie uzupełniają swoje księgozbiory. Gromadzą literaturę piękną polską i zagraniczną, popularnonaukową oraz podręczniki akademickie z różnych dziedzin wiedzy. Obecnie we wszystkich bibliotekach znajduje się ponad 80 tys. książek. Z bogatego księgozbioru i innych usług korzysta ponad 3 tys. mieszkańców gminy.

Wszystkie biblioteki udostępniają nowoczesne stanowiska komputerowe czytelnikom, którzy na miejscu mogą, również skorzystać z ksero, skanerów i drukarek. MGBP w Alwerni oraz Filia w Kwaczale zostały w pełni zautomatyzowane, co umożliwia czytelnikom m.in. zamawianie książek przez Internet. Ponadto wszystkie filie posiadają komputerowe bazy książek w programie Libra 2000. W ramach Programu Rozwoju Bibliotek do naszych placówek trafiło 5 komputerów, drukarki i aparaty fotograficzne.

Placówki biblioteczne prowadzą ożywioną działalność kulturalną na terenie miasta i gminy. Popularyzując książkę i czytelnictwo biblioteki przeprowadzają wiele ciekawych form pracy z czytelnikiem. Do najważniejszych należą: konkursy, wystawy, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne. Bibliotekarze prowadzą również zajęcia biblioterapeutyczne.

- **FOLKLOR w Gminie** jest znacznie rozbudowany. Czynn timer działają m.in:

Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Ludowej Teatr "Tradycja" z Okleśnej.

Stowarzyszenie liczy kilkadziesiąt osób, skupia artystów ludowych oraz artystów amatorów. Teatr posiada grupy śpiewacze oraz teatralne. Inspiracją do działalności jest pasja kultywowania tradycji teatralnych i artystycznych gminy.

Teatr Tradycja występuje na estradach, na dożynkach, imprezach gminnych, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. Repertuar stanowią piosenki, kabarety oraz widowiska z miejscowymi obrzędami od Bożego Narodzenia do Wielkanocy, jak również obrzędami "Majówki" i "Kalwaryjki". Teksty przedstawień i występów oparte są na podstawie wspomnień najstarszych mieszkańców gminy.

Zespół Ludowy "Mirowianie"

Zespół występuje na licznych imprezach i przeglądach folklorystycznych, przedstawia tradycyjne obrzędy i przyspiewki ludowe naszego regionu.

Zespół Pieśni i Tańca "Krakowiaczek" z Grojca

Zespół pielęgnuje tradycje i prezentuje piękno kultury ludowej wielu polskich regionów, a przede wszystkim regionu krakowskiego. Zespół w ciągu 10 lat działalności dał kilkadziesiąt koncertów w wielu miejscowościach Małopolski. Na scenach prezentuje folklor Krakowiaków Zachodnich, Lachów Sądeckich, Lubelszczyzny, tańce śląskie, warszawskie oraz tańce narodowe a także autorskie programy. Ma już liczne osiągnięcia i uczestniczył w wielu przeglądach folklorystycznych i festiwalach w Polsce m.in. Nowym Sączu, Łoniowej, Wygiełzowie, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia, a także za granicą: w Bułgarii, Francji, Serbii.

Zespół Dziecięcy "Teatrzyk Pod Chmurką" z Mirowa

Zespół kultywuje rodzime tradycje ludowe oraz rozwija pasje teatralne zrzeszonych dzieci. Uczestniczy w przeglądach i konkursach związanych z obrzędami, zwyczajami i tradycjami ludowymi oraz występuje na imprezach gminnych i regionalnych.

Koła Gospodyń Wiejskich

Działają w Grojcu, Kwaczale, Mirowie, Nieporazie, Okleśnej i Regulicach. Kultywują one przede wszystkim zanikające już tradycje. Mówią gwarą, odśpiewują przyśpiewki i piosenki związane z życiem na wsi, przygotowują regionalne potrawy, wykonują rękodzieło ludowe: hafty, kwiaty bibułkowe, szydełkowe robótki. Swoimi umiejętnościami chwalą się na dożynkach, imprezach sołeckich, gminnych, czy regionalnych. Biorą udział w konkursach kulinarnych, kiermaszach świątecznych, wystawach rękodzieła.

Pracownia Rzeźby Ręcznej i Galeria "Drzewiej" w Porębie Żegoty

Warsztat Garncarski w Regulicach i Brodłach

- ***Organizacje i Stowarzyszenia***

Organizacje pozarządowe są jedną z form aktywności społecznej, przejawem społeczeństwa obywatelskiego. Odgrywają ważną rolę nie tylko w umocnieniu lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości.

Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W gminie Alwernia działa wiele stowarzyszeń. Współpraca Gminy Alwernia z organizacjami pozarządowymi oparta jest na uchwalanym corocznie programie współpracy, który określa priorytetowe obszary działania.

Obejmują one sferę zadań z zakresu kultury fizycznej i sportu, promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia, edukacyjnej opieki wychowawczej, kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji.

Współpraca samorządu Gminy Alwernia z organizacjami pozarządowymi odbywa się w formie finansowej i pozafinansowej. Przedmiotem współpracy finansowej jest realizacja zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz profilaktycznego zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży poza zajęciami szkolnymi.

Na terenie gminy aktywnie działają:

Stowarzyszenie Młoda Alwernia

Stowarzyszenie „Seniorzy Alwerni”

Stowarzyszenie Pro Bono

Stowarzyszenie Sympatyków Grojca

Stowarzyszenie Sympatyków i Przyjaciół Kwaczały

Stowarzyszenie Miłośników Mirowa

Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Ludowej Gminy Alwernia- Teatr Ludowy "Tradycja"

Stowarzyszenie "Rodzina Kolpinga" w Porębie Żegoty

Stowarzyszenie na Rzecz Poręby Żegoty

Stowarzyszenie Przyjaciół Regulic i Nieporazu

- ***Sport***

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Od roku 2013 zadania własne z zakresu sportu na terenie Gminy Alwernia zlecane są organizacjom pozarządowym zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Alwerni. Organizacje pozarządowe wniosły duży wkład w realizację poszczególnych projektów. Z jednej strony były to zaangażowanie i kreatywność, z drugiej wymierne środki finansowe, a także wkład pozafinansowy, czyli głównie aktywność społeczna. Tradycją stały się coroczne spotkania ze stowarzyszeniami działającymi na terenie Gminy Alwernia dotyczące współpracy.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi odbywa się w oparciu o zasadę pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności i poszanowania interesów partnerów współpracy.

Na terenie Gminy Alwernia działają kluby sportowe, do których należą:

Sportowe Towarzystwo Miłośników Przyrody "Regulka"

Klub Sportowy MZKS Alwernia

Ludowy Klub Sportowy "Zryw" Brodła

Klub Sportowy "Unia" Kwaczała

Klub Sportowy "Nadwiślanka" Okleśna

Uczniowski Klub Sportowy "Regulice"

Uczniowski Klub Sportowy "Alwernia"

MKS TRIUMF Alwernia

5. PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE

5.1. Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym. Najistotniejszym wskaźnikiem określającym jego rozmiary jest poziom dochodów gospodarstwa domowego.

Gospodarstwo domowe można uznać za ubogie, jeżeli poziom jego dochodów jest niższy od przyjętych wartości minimalnych. W różnych opracowaniach analitycznych funkcjonują różne granice ubóstwa (minimum socjalne, minimum egzystencji).

Minimum socjalne – uznaje się za pewną granicę wyznaczającą sferę niedostatku. Jest to koszyk dóbr i usług, dzięki któremu dana rodzina może zaspokoić potrzeby biologiczne, kulturalne i społeczne na poziomie niezbędnym.

Minimum egzystencji - to z kolei granica ubóstwa skrajnego. Jest ono szacowane na podstawie stałego koszyka, który gwarantuje zaspokojenie wyłącznie najniezbędniejszych potrzeb takich jak: skromne wyżywienie, zakup podstawowych artykułów gospodarstwa domowego, leków jak też utrzymanie niewielkiego mieszkania.

W pomocy społecznej mamy natomiast do czynienia z ustawową granicą ubóstwa, za którą należy uznawać kwotę uprawniającą do przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Ostatnie lata wskazują, że skala ubóstwa w Polsce wyraźnie się poszerza. Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy społeczeństwa. Prawdopodobieństwo znalezienia się w sferze niedostatku bądź ubóstwa jest tym większe, im liczniejsza jest struktura gospodarstwa domowego. Najbardziej zagrożone są rodziny wielodzietne.

Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem to doskonały grunt do zagrożenia marginalizacją społeczną jak i różnego rodzaju patologiami.

5.2. Bezrobocie

Bezrobocie jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia, na przestrzeni ostatnich lat stało się w Polsce jednym z głównych problemów społecznych.

Stopa bezrobocia w Polsce na koniec 2013 r. wynosiła 13,4 %. W urzędach pracy na koniec grudnia 2013 r. zarejestrowanych było 2 157,9 tys. osób bezrobotnych.

Bezrobocie w Gminie Alwernia jest zjawiskiem, które dotyka szerokich kręgów społecznych, obniżając poziom życia nie tylko osób bezrobotnych, ale również całych rodzin.

Utrata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej – prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Alwernia wynosiła na koniec grudnia 2013 r. 567 osób, w tym 274 kobiet.

Zjawisko bezrobocia dotyka z reguły wszystkie grupy zawodowe niezależnie od wieku i wykształcenia. Kobiety niejednokrotnie mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni odczuwają większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia.

Szczególnie negatywnym zjawiskiem jest tzw. długotrwałe bezrobocie, czyli okres pozostawania bez pracy dłuższy niż 12 m-cy. Dotknięte nim osoby czują się zepchnięte na margines życia społecznego. Tracą wiarę we własne możliwości, motywację do aktywnego poszukiwania pracy, a z czasem stają się podatne na różnego rodzaju patologie społeczne.

Coraz większym problemem staje się też bezrobocie osób po 45 roku życia. Zjawisko to jest szczególnie widoczne wśród osób zgłaszających się po wsparcie do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Z jednej strony osoby takie posiadają często przydatny w pracy duży bagaż doświadczeń zawodowych, a z drugiej strony z racji wieku nie są grupą wartościową dla ewentualnych pracodawców, którzy nad doświadczenie przedkładają młodość, dyspozycyjność, kreatywność, otwartość na zmiany. Problem jest tym bardziej uciążliwy, że osobom tym brakuje czasami niewielu lat pracy do uzyskania świadczeń przedemerytalnych bądź emerytalnych.

Niepokojące jest też bezrobocie osób młodych. Brak możliwości podjęcia pierwszej pracy wywołuje u młodych osób bardzo negatywne skutki. Po miesiącach bezskutecznego poszukiwania wielu z nich popada w apatię, bierność, a nawet zwraca się w stronę zachowań przestępczych lub patologicznych.

Z doświadczeń pracowników MOPS wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej.

Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci.

Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną.

Bezrobocie niekorzystnie wpływa także na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet.

Bezrobotny mężczyzna doświadcza bowiem obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które niejednokrotnie są przyczyną sięgania po alkohol.

Bezrobotni w gminie Alwernia w latach 2011 – 2013

Liczba osób bezrobotnych w latach 2011-2013			
/dane Urzędu Pracy w Chrzanowie/ - stan na 31 grudnia 2013 r.			
Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Liczba bezrobotnych ogółem w tym:	489	583	567
<i>Kobiety</i>	239	295	274
<i>Osoby do 25 roku życia</i>	125	135	129
<i>Osoby powyżej 45 roku życia</i>	135	164	169
<i>Długotrwale bezrobotne</i>	179	210	250
<i>Bez kwalifikacji zawodowych</i>	127	167	163
<i>Z prawem do zasiłku</i>	99	129	84

Bezrobotni zaktywizowani w gminie Alwernia w latach 2011 – 2013

Liczba osób zaktywizowanych w latach 2011-2013			
/dane Urzędu Pracy w Chrzanowie/ - stan na 31 grudnia 2013 r.			
Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Liczba zaktywizowanych bezrobotnych ogółem w tym w ramach:	85	119	138
Prac interwencyjnych	3	15	10
Szkoleń	19	24	38
Umów stażowych	39	51	56
Środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	12	14	19
Prac społecznie - użytecznych	12	15	15

5.3 Długotrwałe choroby, niepełnosprawność

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które pogarszają kondycję finansową rodziny bez względu na jej sytuację społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania.

Długotrwała, ciężka choroba czy niepełnosprawność wiąże się zwykle z ograniczeniem dochodów – utratą pracy, często przejściem na rentę inwalidzką, a niejednokrotnie pobieraniem stałych świadczeń z pomocy społecznej .

Osoby chore, bądź niepełnosprawne stanowią wyraźną grupę klientów pomocy społecznej. Głównymi schorzeniami o charakterze przewlekłym, które skłaniają osoby do wystąpienia o wsparcie finansowe do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej są choroby nowotworowe, choroby lub zaburzenia psychiczne, cukrzyca, choroby układu krążenia. W sposób zauważalny rośnie również liczba klientów z chorobami układu nerwowego. Życie w ciągłym stresie, lęku, zagubieniu powoduje wzrost liczby nerwic, depresji i innych zaburzeń psychicznych.

Mówiąc natomiast o **niepełnosprawności** mamy na uwadze głównie osoby będące w posiadaniu orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydanego przez zespół d/s orzekania o niepełnosprawności lub posiadające orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS – KRUS dotyczące grupy inwalidzkiej lub niezdolności do pracy, a także samodzielnej egzystencji.

Należy jednak zaznaczyć, że są też takie osoby, które nie legitymują się określonymi orzeczeniami, a z uwagi na różnego rodzaju dysfunkcje fizyczne, psychiczne czy intelektualne są niepełnosprawne. Osoby te, kierowane są w ramach pracy socjalnej do zespołu do spraw orzekania w celu uzyskania orzeczenia.

Niepełnosprawność nie pozwala wielu osobom na pełnienie określonych ról społecznych lub też w znacznym stopniu je ogranicza.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy już około 4,7 mln. osób, t.j ponad 12 % ogółu ludności kraju.

**Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat na terenie gminy Alwernia
będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (stan na 31.12.2013 r.)**

Rozpoznanie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenia	Z tego w wieku					Osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku 2013	
		0-2	3-4	5-9	10-14	15-18		
Ogółem	805	44	44	210	331	176	212	
Nowotwory	1		1					
Niedokrwistość								
Choroby tarczycy	6			1	3	2	1	
Cukrzyca								
Niedożywienie								
Otyłość	27			5	16	6	5	
Zaburzenia odżywiania	1		1					
Upośledzenie umysłowe	9			2	4	3	4	
Padaczka	7	1	2		1	3		
Dziecięce porażenie mózgowe								
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	174		3	33	60	78	29	
Choroba nadciśnieniowa	1				1		1	
Alergie	dychawica oskrzelowa	71	3	7	33	17	11	14
	Pokarmowe	9	2	3	2	2		2
	Skórne	25	5	3	12	4	1	2
Zniekształcenia kręgosłupa	273			32	153	88	57	
Choroby układu moczowego	7	2	1		3	1	2	
Wady rozwojowe	układu nerwowego							
	układu krążenia	16	10	1	1	3	1	5
	narządów płciowych							
	aberracje chromosomowe	1				1		
	Inne							
Zaburzenia rozwoju	78	11	8	16	28	15	10	
w tym	Fizycznego	71	7	5	16	28	15	8
	psychosomatycznego	7	4	3				2
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	5	1		2	1	1	1	
Pacjenci z innymi schorzeniami	362	14	22	151	122	53	79	

Dane o stanie zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej na terenie gminy Alwernia będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (stan na 31.12.2013 r.)

Rozpoznanie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenia	Z tego w wieku				Osoby u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w 2013 r.	
		19-34	35-54	55-64	65 i więcej		
<u>Ogółem</u>	489	24	89	146	230	55	
Gruźlica	2		1	1			
Nowotwory	72	1	15	24	32	23	
Niedokrwistość							
Choroby tarczycy	35	2	15	11	7	5	
Cukrzyca:	166	4	22	44	96	10	
W tym leczeni insuliną	81	3	7	27	44	2	
Choroby układu nerwowego	7		2	4	1		
Choroby układu krążenia	184	10	20	55	99	8	
W tym	Przewlekła choroba reumatyczna	5		1	1	3	
	Choroba nadciśnieniowa	34	9	14	42	69	7
	Choroby naczyń mózgowych	14	1	2	4	7	3
	Niedokrwienność serca	46		1	14	31	2
Przeżyty zawał	21		1	7	13	2	
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	28		2	11	15	2	
Przewlekłe choroby układu trawiennego	21	2	6	5	8	2	
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	30		3	11	16		
Inne schorzenia wymagające opieki czynnej	16	2	5	1	8	1	

5.4. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin

Rodzina jest podstawową grupą społeczną spełniającą istotne funkcję zaspakajającą potrzeby materialne, psychiczne i emocjonalne swych członków.

W ustawie o pomocy społecznej rodziną określa się osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Do głównych funkcji rodziny można zaliczyć:

- funkcje prokreacyjne,
- przygotowanie dzieci do wejścia w życie społeczne, ich pielęgnowanie i wychowywanie oraz zapewnienie im odpowiedniego startu życiowego,
- prowadzenie gospodarstwa domowego, zaspakajającego potrzeby członków rodziny,
- dostarczanie norm i wzorców postępowania, wpajanie pojęcie dobra i zła, korygowanie niewłaściwych form i zachowań,
- sprawowanie opieki nad wymagającymi tego członkami rodziny (dziećmi, chorymi, starymi, niepełnosprawnymi), ich zachowaniem, kulturą, zdrowiem, trudnościami życiowymi.

Aby jednak wszystkie te przesłanki zostały spełnione i całością potrzeb rozwojowych dziecka mógł być zaspokojony niezbędna jest prawidłowa struktura rodziny i właściwe w niej relacje.

Zaburzenie którejś z tych funkcji powoduje natomiast nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, co ma wpływ nie tylko na prawidłowe zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci i młodzieży wychowujących się w tej rodzinie, ale także na właściwe kształtowanie osobowości młodych ludzi, ich systemu norm i wartości.

Życie jednak dowodzi, że nie wszystkie rodziny wypełniają swoje funkcje rodzicielskie i wychowawcze w sposób właściwy, co jest związane z okazywaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania prawidłowych postaw rodzicielskich.

Warunkiem powodzenia jest najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej rodzina znajduje się pod ochroną i opieką, a państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia w szczególności dobro rodziny. Natomiast rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ośrodki Pomocy Społecznej zobligowane są do zatrudniania asystentów rodziny, których zadaniem jest praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystenci rodziny zobligowani są także do pomocy i wspierania rodzin biologicznych, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej, na rzecz ich powrotu do środowiska rodzinnego.

W roku 2013 MOPS w Alwerni zatrudniał dwóch asystentów rodziny, którzy mieli pod swoją opieką 9 rodzin.

Ze statystyk Ośrodka wynika, iż znaczącą część klientów stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, problemy we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamaniu przez dzieci i młodzież panujących norm i wartości.

Niejednokrotnie efektem bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest konflikt młodych ludzi z prawem, co skutkuje nadzorem kuratorskim, bądź umieszczeniem dziecka w specjalistycznej placówce.

Ośrodek realizuje w imieniu Gminy, obowiązek ponoszenia wydatków za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W 2013 r. w różnych formach pieczy zastępczej przebywało 13 dzieci z naszej Gminy, w tym w pieczy:

- instytucjonalnej – 5 dzieci z 2 rodzin,
- rodzinnej – 8 dzieci z 4 rodzin.

Łączny koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł:

- w 2012 r. – 6 088,80zł,
- w 2013 r. – 36 246,98 zł
- w 2014 r. planowana kwota wydatkowania to ok. 80 000,00 zł,
a w 2015 r. to ok. 110 000,00 zł.

5.5 Starzenie się społeczności

Proces starzenia się dotyka społeczność całego naszego ziemskiego globu.

Co dziesiąty jego mieszkaniec ma obecnie 60 i więcej lat. Tendencje dotyczące starzenia się społeczeństwa znajdują odzwierciedlenie również w naszym kraju, gdzie cały czas rośnie odsetek osób w podeszłym wieku.

Z komentarzy analityków GUS wynika, że wydłużanie się życia Polaków jest efektem rozwoju nowych technologii medycznych, nowoczesnych metod diagnostycznych oraz poprawy kondycji zdrowotnej.

Obecnie przeciętny Polak żyje 72,7 lat, a przeciętna Polka 81 lat. To 3 lata dłużej niż w 2000 roku, a średnia długość życia ludzkiego nadal się wydłuża.

Wiąże się to również z postępującymi zmianami społeczno – ekonomicznymi, szybszym postępem techniczno – informatyczny oraz wzrostem stopy życiowej ludności.

Według prognozy demograficznej GUS do 2035 r. przeciętne trwanie życia wzrośnie o około 3 lata dla kobiet i o około 8 lat dla mężczyzn.

Konsekwencją tego jest szybszy wzrost liczby ludzi w podeszłym wieku, niż liczby osób nowo narodzonych, a co za tym idzie konieczność zwrócenia uwagi na zapewnienie realizacji potrzeb tej grupy społeczności. Oprócz podstawowych potrzeb osób starszych związanych z zabezpieczeniem bytu i dostępu do opieki zdrowotnej, szczególnego znaczenia nabierają potrzeby wyższego rzędu takie jak: potrzeba poczucia własnej wartości, szacunku i bycia użytecznym. Realizacja tych potrzeb może być zapewniona poprzez umożliwienie osobom starszym jak najszerszego dostępu do edukacji, kultury, wypoczynku, aktywności w organizacjach pozarządowych.

Prognozy GUS przewidują, że w najbliższych latach wzrastać będzie liczba osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Wszystko wskazuje na to, że w naszym społeczeństwie w najbliższej przyszłości przyjmą się takie wzorce życia ludzi starych, które w krajach zachodnich są już mocno zakorzenione, a wyrażają się właśnie w ich samotnej egzystencji, poza obrębem najbliższej nawet rodziny.

Sytuacja ta stanowi zatem nowe wyzwania dla polityki społecznej i pociąga za sobą konieczność rozwoju wszechstronnej pomocy dla seniorów, którzy nie będą sobie radzić z zaspakajaniem najbardziej elementarnych potrzeb.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego oraz świadczeń z zakresu ochrony zdrowia pozostaje poza kompetencjami samorządu gminy i wymagają odpowiednich ogólnokrajowych strategii działania.

Gmina w niniejszym obszarze może wspierać tę grupę społeczną, głównie poprzez system pomocy społecznej i udzielanie w jego ramach świadczeń finansowych i pozafinansowych oraz wprowadzanie programów osłonowych.

5.6. Bezdomność

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Bezdomność jest najbardziej skrajnym przejawem wykluczenia społecznego, związanym z brakiem schronienia, pracy, środków do życia i różnymi patologiami. Problem bezdomności jest zjawiskiem nasilającym się. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju, a także niebezpieczeństwo epidemiologiczne.

Pomocy tym osobom udzielają obok ośrodków pomocy społecznej coraz liczniejsze organizacje pozarządowe, prowadzące schroniska i inne placówki dla bezdomnych. Bezdomnymi opiekuje się również Kościół i zgromadzenia zakonne.

Jako najczęstsze przyczyny bezdomności wymienia się:

- pogłębiające się ubóstwo pewnych warstw społecznych
- utrata pracy (długotrwałe bezrobocie)
- rozpad rodziny
- alkoholizm i inne uzależnienia
- eksmisje
- opuszczenie placówek opiekuńczo- wychowawczych
- opuszczenie zakładu karnego przy braku możliwości powrotu do mieszkania
- choroby, dysfunkcje psychiczne
- dobrowolny wybór.

Z informacji przekazywanych przez organizacje pozarządowe wynika, iż wśród osób bezdomnych wyraźnej zmianie ulega ich przekrój zawodowy i społeczny.

Do placówek dla bezdomnych coraz częściej trafiają osoby posiadające wykształcenie średnie i wyższe. Obniżeniu ulega wiek bezdomnych, w szczególności samotnych matek z dziećmi, a także narkomanów i nosicieli wirusa HIV.

Z bezdomnością idą w parze najczęściej: alkoholizm, przestępczość, dezintegracja rodziny, prostytutka, żebractwo, zespół nabytej bezradności, kalectwo.

Należy zaznaczyć, że rzadko wyłącznie jedna przyczyna dotyka osobę bezdomną. Badania dowodzą, że przyczyny przeplatają się i wzajemnie warunkują.

5.7. Alkoholizm

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne spożywanie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania
- regularne, ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości
- zmiany tolerancji na alkohol
- utrata kontroli nad piciem
- zaburzenia pamięci i świadomości
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie, a w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań nastroju i wybuchowych reakcji, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawić się w różnych dziedzinach np. w pracy, w rodzinie, łamaniu porządku publicznego.

Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań.

W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Badania wykazują, że co najmniej u 50% chorych na nerwicę dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców.

Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka też wielu mieszkańców naszej gminy i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zauważyć wśród klientów pomocy społecznej. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat.

Niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. W wielu środowiskach daje się również zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu.

Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo złożony, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, ubóstwo, problemy wychowawcze i zdrowotne. Osoby dotknięte chorobą alkoholową mogą liczyć na pomoc specjalistów z Poradni Leczenia Uzależnień w Krakowie, leczenie szpitalne jak również na terapię prowadzoną przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Alwerni, gdzie z form terapii mogą skorzystać nie tylko osoby chore, ale również ich rodziny (osoby współuzależnione).

Gmina realizuje uchwalany corocznie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Zasadniczym celem realizacji programów jest prowadzenie działań zmierzających do zapobiegania powstawania nowych problemów alkoholowych i narkomanii, tworzenie możliwości skutecznego rozwiązywania już istniejących problemów spowodowanych piciem alkoholu i używaniem substancji narkotycznych, tworzenie warunków sprzyjających i motywujących do powstrzymywania się od spożywania alkoholu, narkotyków i innych substancji o działaniu odurzającym. Źródłem finansowania powyższych programów są dochody pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo. Konieczne jest zatem prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczone są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

6. PRZEKRÓJ SPOŁECZNY OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Osoby i rodziny, do których skierowane są główne działania pomocowe to osoby i rodziny dotknięte: ubóstwem, sieroctwem, bezdomnością, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, wielodzietnością, trudnościami w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmem, zdarzeniami losowymi bądź klęskami żywiołowymi.

Dane przedstawione poniżej obrazują liczbę osób objętych pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba osób ogółem	307	352	319
Liczba osób długotrwałe korzystających	99	96	85
Rodziny ogółem	205	238	259
Rodziny z dziećmi ogółem w tym:	83	81	95
Rodziny z 1 dzieckiem	24	29	30
Rodziny z 2 dzieci	17	19	28
Rodziny z 3dzieci	14	11	10
Rodziny z 4 dzieci i więcej	10	7	9
Rodziny niepełne	18	15	18
Rodziny emerytów i rencistów	12	19	21
Osoby samotnie gospodarujące	110	138	143

Formy przyznania pomocy

lata	2011	2012	2013
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Formy pomocy:			
pieniężna	224	260	218
rzeczowa	83	92	101
praca socjalna	138	129	188
praca socjalna w oparciu o kontrakt socjalny	16	44	50
Schronienie	4	4	4
Usługi opiekuńcze	8	7	9
Pobyty w Domu Pomocy Społecznej	5	6	7
Poradnictwo specjalistyczne	0	11	17
Sprawienie pogrzebu	0	1	0
Posiłek	69	79	101

Z przedstawionych wyżej danych wynika, iż w ostatnich latach najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa oraz praca socjalna.

Praca socjalna polegała m.in. na pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, udzielaniu informacji, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Istotnymi rodzajami wsparcia jest również pomoc udzielana w formie rzeczowej i finansowej, głównie w postaci zasiłków stałych, zasiłków celowych i w naturze, zasiłków okresowych oraz posiłku. Wśród form pomocy udzielanej przez Ośrodek znalazły się również poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze oraz schronienie.

Ważnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, który jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

W roku 2013 z klientami pomocy społecznej zawarto 50 kontraktów.

Osoby, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w swoim środowisku, którym nie wystarczająca jest pomoc w formie usług opiekuńczych, a tym samym wymagają całodobowej opieki i pomocy z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, kierowane są do domów pomocy społecznej. W 2013 r. gmina finansowała pobyt 7 osób w domu pomocy społecznej, gdzie koszt wyniósł łącznie 162 129,39 zł.

Poza w/w formami wsparcia Ośrodek realizuje wiele innych projektów na rzecz mieszkańców gminy. Wymienić możemy tutaj m.in. program:

- „Pomoc państwa i gminy w zakresie dożywiania”.

Dzięki temu programowi MOPS współfinansuje przede wszystkim dożywianie dzieci w stołówkach szkolnych. Program realizowany jest we współpracy z dyrektorami szkół i przedszkoli, do których uczęszczają dzieci z terenu naszej gminy. W związku z czym podpisano 25 porozumień z placówkami z terenu gminy Alwernia i szkołami z poza terenu gminy, do których uczęszczają dzieci.

W związku z tym programem udziela się także wsparcia finansowego na zakup żywności osobom niepełnosprawnym, z przewlekłymi problemami zdrowotnymi oraz dzieciom, które nie uczęszczają do przedszkola lub szkoły.

- Program PEAD („Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”), polegający na bezpłatnym przekazywaniu dla osób najbardziej potrzebujących żywności z zapasów interwencyjnych Unii Europejskiej za pośrednictwem organizacji pozarządowych. Na terenie naszej gminy w powyższym programie uczestniczy Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Porębie-Żegoty, które przy udziale MOPS w Alwerni organizuje i przekazuje żywność osobom najbardziej potrzebującym, które spełniają wymogi określone w Programie.

W zakresie organizacji działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2011 powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny: m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Szkół, Policji, Sądu Rejonowego - kuratorzy, Służby Zdrowia oraz Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rozpoczęto systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, organizowanie akcji informacyjno - edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie w formie spotkań, szkoleń, dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych jak również działania interwencyjne skierowane zarówno do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak i osób stosujących przemoc.

Powody przyznania pomocy

Wyszczególnienie	Lata		
	2011	2012	2013
Ubóstwo	82	84	123
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	4	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	29	35
Bezrobocie	69	73	103
Niepełnosprawność	45	46	48
Długotrwała choroba lub ciężka choroba	48	45	58
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	36	37	45
<u>w tym:</u>			
rodziny niepełne	18	21	27
rodziny wielodzietne	7	15	8
Alkoholizm	22	21	33
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	5	3
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Zaznaczyć należy, że przy przyznawaniu pomocy przez Ośrodek u osób ubiegających się, najczęściej występuje kilka okoliczności jednocześnie.

Z powyższych danych wynika, że jednym z głównych powodów przyznawania pomocy jest ubóstwo. Jest to dominująca przyczyna trudnej sytuacji życiowej rodzin w gminie.

Innym istotnym powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie – szczególnie dotkliwie odczuwane w połączeniu z utratą prawa do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Bezrobocie w sposób jednoznaczny przekłada się na pomoc społeczną – im wyższe bezrobocie – tym większa liczba osób zgłaszających się po pomoc.

Pojawienie się bezrobocia w rodzinie oznacza nie tylko stratę czasem jedyne źródła dochodu stanowiącego podstawę egzystencji, lecz prowadzi również do utraty bezpieczeństwa socjalnego.

Większą grupę klientów pomocy społecznej stanowią kobiety. One bowiem wydają się być lepiej zorientowane w problemach domowych dotyczących zarówno prowadzenia gospodarstwa domowego, problemów zdrowotnych, jak też kłopotów wychowawczych z dziećmi.

Podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych dość często można odnieść wrażenie, że mężczyźni w obliczu różnych problemów dotyczących rodziny przyjmują postawę wycofania, często zachowują się w sposób pasywny, jakby chcieli uciec od kłopotów nękających rodzinę, pozostawiając troskę o jej funkcjonowanie na barkach żony lub partnerki.

Liczną grupę klientów pomocy społecznej stanowią osoby w pełni dojrzałe, z kilkorgiem dzieci, często samotnie je wychowujące. Sytuacja ta jest w pełni uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia. Jeżeli źródło utrzymania rodziny stanowi czasami tylko jedno świadczenie (np. zasiłek dla bezrobotnych), to sytuacja materialna takiej rodziny jest o wiele trudniejsza niż np. sytuacja samotnego rencisty. Stąd też najmniejszą grupą osób zgłaszających się o pomoc są osoby starsze, powyżej 60 roku życia – mające własne zabezpieczenie finansowe.

Do zadań realizowanych przez MOPS należą również wypłata:

- świadczeń rodzinnych, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego,
- świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela

Wyszczególnienie	Liczba wypłaconych świadczeń		
	2011	2012	2013
Zasiłek rodzinny i dodatki	11 796	10 934	9952
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	108	132	96
Świadczenie pielęgnacyjne	423	495	357
Zasiłek pielęgnacyjny	2210	2302	2299
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	817	750	755

7. WSPÓŁDZIAŁANIE MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ z INNYMI INSTYTUCJAMI i ORGANIZACJAMI

Zgodnie z zapisami ustawy pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współdziałając w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizując określone ustawą zadania, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni na co dzień prowadzi współpracę z wieloma instytucjami, organizacjami. Głównym jej celem jest zwiększenie możliwości efektywnego udzielania pomocy osobom potrzebującym, co pozwala na bardziej wszechstronne i racjonalne zaplanowanie skutecznej pomocy. Z drugiej strony wymiana informacji pomiędzy instytucjami, daje możliwość weryfikacji podawanych przez nich informacji i faktów.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej w gminie Alwernia nie funkcjonują inne jednostki. Mieszkańcy gminy mogą jednak korzystać z oferty jednostek wsparcia funkcjonujących poza Gminą, do których należą m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chrzanowie, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania mieszkańców naszej gminy.

Tabela poniższa stanowi wykaz instytucji i organizacji, z którymi na bieżąco współpracują służby socjalne Ośrodka, a także zakres tej współpracy.

Lp.	Instytucja	Formy i zakres współdziałania
1.	Komisariat Policji w Alwerni - dzielnicowi	Wspólne interwencje w środowisku w przypadkach trudnych: - podejrzeniu występowania przemocy w rodzinie - sytuacjach wymagających ochrony ze strony policji - współpraca w związku z prowadzonymi działaniami w zakresie „Niebieskiej Karty” - wymiana informacji o klientach, a w szczególności dłużnikach alimentacyjnych

2.	Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca dotycząca aktywizacji bezrobotnych zarówno klientów pomocy społecznej, jak też dłużników alimentacyjnych (informacje o wolnych miejscach pracy) - współpraca w zakresie zatrudniania bezrobotnych klientów pomocy społecznej w ramach prac społecznie użytecznych na terenie gminy - współdziałania związane z wprowadzonym systemem SEPI (samorządowa elektroniczna platforma informacyjna)
3.	Placówki Służby Zdrowia: <ul style="list-style-type: none"> • Ośrodki Zdrowia w: <ul style="list-style-type: none"> - Alwerni - Kwaczale - Regulicach - Okleśnej • Szpitale: <ul style="list-style-type: none"> - Powiatowy w Chrzanowie - Specjalistyczne w Krakowie 	<ul style="list-style-type: none"> - kontakt z lekarzami rodzinnymi oraz pielęgniarkami środowiskowymi - wzajemna wymiana informacji na temat potrzeb osób przewlekle i obłożnie chorych, wymagających opieki i pomocy osób drugich oraz zaniedbywanych dzieci, a także podejrzeń przemocy w rodzinie - współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego - wymiana informacji w sprawie objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym osób nieubezpieczonych, a wymagających leczenia
4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chrzanowie	<ul style="list-style-type: none"> - kontakty z psychologiem, pedagogiem logopedą w sprawie podejmowania działań zmierzających do poprawy funkcjonowania życia rodzin, w których wychowują się dzieci z różnego rodzaju dysfunkcjami - badania w kwestii wskazań do indywidualnego lub specjalnego nauczania

5.	Placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z pedagogami szkolnymi, - wspólne diagnozowanie sytuacji rodzinnych mających wpływ na funkcjonowanie rodziny, na rozwój i zachowania dzieci - wspólne wizyty w środowisku celem udzielenia właściwej i prawidłowej pomocy, - realizowanie Programu „Pomoc państwa i gminy w zakresie dożywiania”, - zakup odzieży i niezbędnego wyposażenia dzieci do szkoły, - wspólne organizowanie letniego wypoczynku dzieci, ze środków Kuratorium
6.	Sąd Rejonowy w Chrzanowie Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział Cywilno-Rodzinny	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie sądu, - kierowanie wniosków o nadzór kuratora nad rodzinami dysfunkcyjnymi, lub wydanie innych zarządzeń opiekuńczych, - pomoc rodzinom w załatwianiu spraw sądowych (m.in. pozwy o alimenty, rozwód, separację), - korespondencja w sprawie ogólnych informacji o klientach i dłużnikach alimentacyjnych oraz o pobieranych przez nich świadczeniach - składanie wniosków: o ustanowienie kuratora ds. odbioru w przypadku nieustalonego miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, o ubezwłasnowolnienie, o skierowanie do DPS bez zgody strony.
7.	Zakłady Karne m.in. w - Wadowicach - Trzebini - Krakowie	<ul style="list-style-type: none"> - wymiana informacji dot. osób przebywających w zakładach karnych, w tym dłużników alimentacyjnych - rozeznawanie sytuacji i pomoc rodzinom osób przebywających w Zakładzie Karnym, - pomoc postpenitencjarna - świadczenie pomocy osobom opuszczającym ZK

8.	Kuratorzy sądowi, zawodowi i społeczni	<ul style="list-style-type: none"> - wzajemna wymiana informacji dotyczących rodzin, osób dorosłych i dzieci objętych nadzorem oraz dozorem kuratorskim, - informowanie kuratorów o nieprawidłowościach dostrzeżonych w funkcjonowaniu rodzin, - wzajemna konsultacja dotycząca wyboru najbardziej skutecznej formy pomocy rodzinie - współpraca dot. działań związanych z prowadzeniem procedury „Niebieskiej Karty”
9.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	<ul style="list-style-type: none"> - kontakt w sprawie pobieranych przez klientów świadczeń - informowanie rodzin o możliwościach ubiegania się o należne świadczenia z tych instytucji - ustalanie okresów składkowych i nieskładkowych niezbędnych do opłacania składek społecznych od świadczeń opiekuńczych wypłacanych z ustawy o świadczeniach rodzinnych
10.	Domy Pomocy Społecznej Kraków, Karniowice, Bulowice, Muszyna, Łyżkowce, Bobrek, Radwanowice	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie osób wymagających takiej pomocy celem zabezpieczenia im całodobowej opieki i pomocy, - ponoszenie odpłatności za ich pobyt
11.	Powiatowy Zespół ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności w Chrzanowie	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie dzieci oraz osób dorosłych dotkniętych różnego rodzaju dysfunkcjami zdrowotnymi w celu ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, a następnie uzyskania uprawnień do określonych form pomocy społecznej, a także ulg i uprawnień do świadczeń z innych tytułów

12.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie	<ul style="list-style-type: none">- kierowanie osób niepełnosprawnych celem uzyskania pomocy w formie dofinansowania kosztów zakupu sprzętów rehabilitacyjnych, środków pomocniczych, dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych,- kierowanie osób wymagających uczestnictwa w Ośrodkach Terapii Zajęciowej,- finansowanie kosztów pobytu dzieci przebywających w pieczy zastępczej,- współpraca asystenta rodzinnego w zakresie możliwości powrotu dzieci do domu rodzinnego
13.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Alwerni punkt konsultacyjny	<ul style="list-style-type: none">- kierowanie na badanie osób mających problemy alkoholowe celem diagnozy w kwestii uzależnienia,- motywowanie do leczenia odwykowego, terapii,- poradnictwo psychologiczne dla rodzin dysfunkcyjnych,- wspólne działania pedagogów, kuratorów, policji oraz pracowników socjalnych.- Przy GKRPA działa grupa wsparcia dla dzieci. W jej zakresie prowadzone są zajęcia mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego, organizowanie wycieczek i wypoczynku letniego. Prowadzone są również zajęcia profilaktyczno-edukacyjne, pomoc psychologiczna dzieciom z zaburzeniami emocjonalnymi zagrożonych patologicznymi wpływami środowiska.

14.	Urząd Miejski	<ul style="list-style-type: none"> - współorganizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym - finansowanie posiłków dla dzieci, - organizowanie zajęć pozalekcyjnych, - ogólna współpraca z wszystkimi referatami m.in. meldunkowymi, podatkowymi, finansowymi
15.	Polski Czerwony Krzyż	<ul style="list-style-type: none"> - przekazywanie na rzecz rodzin zwłaszcza tych z dziećmi paczek żywnościowych (2 x w roku w okresie świątecznym) - świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych
16.	Zespoły charytatywne działające przy Parafiach	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej w szczególności dla rodzin z dziećmi w okresie świątecznym
17.	Organizacje pozarządowe – Fundacje – Stowarzyszenia	<ul style="list-style-type: none"> - wzajemne konsultacje w zakresie realizacji programów pomocowych - wspólne działania na rzecz świadczenia pomocy osobom potrzebującym
18.	Przewodniczący jednostek pomocniczych	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca w zakresie zgłaszania środowisk będących w trudnej sytuacji bytowej i wymagających interwencji służb społecznych - współpraca w ramach realizacji programów pomocowych zwłaszcza w organizowaniu prac społecznie-użytecznych
19.	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie osób wymagających wsparcia w sytuacjach kryzysowych, - współpraca w zakresie szeroko rozumianej pomocy w sytuacjach zagrożenia

20.	Instytucje realizujące projekty współfinansowane przez Unię Europejską ze środków EFS	<ul style="list-style-type: none">- weryfikowanie i kierowanie osób do udziału w projektach,- monitorowanie podejmowanych działań i zachowań osób uczestniczących w projektach
21.	Starostwo Powiatowe w Chrzanowie	<ul style="list-style-type: none">- kierowanie wniosków do wydziału Komunikacji o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikom alimentacyjnym- współpraca w ramach działań Powiatowej Rady Społecznej ds. Osób Niepełnosprawnych
22.	Prokuratura Rejonowa	<ul style="list-style-type: none">- składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużników alimentacyjnych zgodnie z art. 209 §1 KK- kierowanie wniosków o podejrzenie popełnienia przestępstwa z zakresu przemocy w rodzinie
23.	Komornicy Sądowi	<ul style="list-style-type: none">- współpraca i przekazywanie informacji o dłużnikach alimentacyjnych, w tym o podjętych działaniach wobec nich- składanie wniosków o ustalenie miejsca zamieszkania dłużników,- wydawanie zaświadczeń o bezskuteczności egzekucji i jej przyczynach- podejmowanie innych działań zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,- udzielanie informacji o pobieranych przez klientów świadczeniach
24.	Urzędy Skarbowe	<ul style="list-style-type: none">- ogólna współpraca, w tym w szczególności wystawianie Tytułów Wykonawczych dłużnikom i przekazywanie ich do US celem egzekucji

25.	Ośrodki Pomocy Społecznej	- współpraca i wzajemne przekazywanie informacji pomiędzy instytucjami w ramach realizowanych zadań wynikających z ustaw
26.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie	- organizowanie szkoleń do pracowników Jednostek Samorządu Terytorialnego w ramach projektów - występowanie z wnioskami o ustalenie czy w sprawach o świadczeniach rodzinnych mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - współpraca w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych - współpraca w ramach realizowanych projektów

III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1 OKREŚLENIE SŁABYCH I MOCNYCH STRON, ISTNIEJĄCYCH SZANS I ZAGROŻEŃ W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Przy opracowywaniu strategii najczęściej stosowana jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca określeniu pozytywnych i negatywnych elementów wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na rozwój polityki społecznej w gminie.

Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	- Strengths	- Silne strony, atuty
W	- Weaknesses	- Wady, słabe strony
O	- Opportunities	- Okazje, możliwości, szanse
T	- Threats	- Trudności, zagrożenia

Analiza mocnych i słabych stron stanowi jedną z podstawowych metod strategicznych. Polega ona na ocenie tych składników otaczającej rzeczywistości, które należy wykorzystać (mocne strony), albo eliminować (słabe strony) podczas realizacji zadań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych.

Mocne strony – to te, które w sposób pozytywny wyróżniają gminę, wspomagają jej rozwój i osłabiają zagrożenia.

Słabe strony – to te, które utrudniają lub czasami nawet uniemożliwiają realizację celów strategicznych. To wszelkiego rodzaju braki i ograniczenia, które należy eliminować lub zmniejszać ich rozmiary.

Ocena potencjału w odniesieniu do słabych i mocnych stron pozwala na określenie kondycji gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych.

Silny potencjał, to baza umożliwiająca budowanie strategii.

Słabości, to problemy i ograniczenia do pokonania.

Zagrożenia, to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych.

Szanse, to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniższa tabela przedstawia mocne i słabe strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, a także istniejące szanse i zagrożenia:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobra dostępność do usług pomocy społecznej; - wykwalifikowana i profesjonalnie przygotowana kadra instytucji pomocy społecznej; - istnienie wielu organizacji pozarządowych; - dobra ogólna znajomość środowiska; - działalność organizacji pozarządowych na płaszczyźnie pomocy społecznej; - dobra organizacja i dostępność do służby zdrowia; - efektywna współpraca gminy z powiatem, instytucjami realizującymi zadania pomocy społecznej, Sądami, Kuratorami, PUP, Organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami pomocniczymi zwłaszcza w zakresie realizacji Rządowych Programów Pomocowych; - korzystne położenie geograficzne gminy między aglomeracją Krakowa i Śląska – dostęp do rynku pracy, edukacji i kultury; - dostęp do usług opiekuńczych; - funkcjonowanie klubu seniora; - właściwe działanie GKRPA. 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona możliwość w zakresie zintensyfikowanej pracy socjalnej w związku z wielkością obowiązków pracowników socjalnych; - brak ośrodków wsparcia działających w systemie dziennym dla osób tego wymagających (w szczególności osób starszych); - brak stołówki dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych - niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób ubiegających się o lokale socjalne; - rosnąca liczba osób i rodzin wykluczonych społecznie głównie z przyczyn nadużywania alkoholu, problemów oraz zaburzeń psychicznych - ubóstwo - niski poziom wynagrodzeń, rosnące koszty utrzymania; - mała aktywność mieszkańców w działaniach pomocowych; - brak placówki opiekuńczo-wychowawczej i wsparcia dziennego; - wzrost nielegalnego zatrudnienia; - bariery architektoniczne; - niskie środki finansowe na działania - niewielka ilość sponsorów - słaby dostęp do lekarzy specjalistów oraz świadczeń rehabilitacyjnych w ramach refundacji NFZ; - brak dostępu do opieki geriatrycznej; - słabo rozwinięty wolontariat; - niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych - ograniczona oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości w gminie; - współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami; - zaangażowanie władz lokalnych w działanie w zakresie polityki społecznej; - możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych; - uregulowanie i ujednoczenie kwestii prawnych w zakresie pomocy społecznej; - zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych; - utworzenie spółdzielni socjalnych; - skoordynowane i systematyczne działania pozwalające na godne starzenie się; - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie potrzeb społecznych; - postęp techniczny i cywilizacyjny - szerszy dostęp do nowoczesnych technologii i informacji; - możliwość pozyskania sponsorów w zakresie polityki społecznej; - wykorzystanie potencjału osób starszych i zapewnienie uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności; - kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej; - wzrost świadomości społecznej w kwestii przemocy domowej, uzależnień i wychowywania dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby rodzin dotkniętych dysfunkcjami (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, choroby psychiczne); - zubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa; - wzrost patologii w społeczeństwie – narastanie zjawiska agresji, przestępczości; - brak jednolitego, spójnego prawa, zbyt częsta zmiana przepisów prawnych; - brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej; - rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne: <ul style="list-style-type: none"> • zjawisko dziedziczenia biedy; • bezradność określonych grup społecznych na rynku pracy; • starzenie się społeczeństwa; • zwiększenie liczby klientów roszczeniowych; - występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny, więzi międzypokoleniowych; - niewystarczające środki finansowe na realizację zadań; - samotność ludzi starszych pozbawionych oparcia w rodzinie; - migracja ludzi młodych za pracą; - niskie świadczenia z tyt. zabezpieczenia społecznego; - duża biurokracja związana z udzielaniem pomocy uwarunkowana przepisami prawa

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Alwernia powinny być założone takie działania, które będą przyczyniać się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach.

Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Wzmacnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:
 - podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin,
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia poprzez:
 - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
 - promowanie zdrowia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i zwiększenie dostępności służby zdrowia.

3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych,
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.

4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym t.j. ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez m.in:
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:
 - wzmacnianie kadr pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
 - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

2. MISJA GMINY ALWERNIA

Misja wskazuje nadrzędny cel polityki społecznej w gminie, wokół którego powinny koncentrować się wszystkie działania.

Misja - to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenie nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz jej różnymi środowiskami.

W gminie Alwernia przyjmuje się następującą Misję polityki społecznej:

Zapewnienie właściwego standardu życia mieszkańcom, zapewnienie bezpieczeństwa społecznego, życie wolne od zagrożeń.

Uznajemy, że każdy mieszkaniec naszej gminy jest ważny i zasługuje na wszechstronny rozwój w szacunku, bezpieczeństwie, tolerancji oraz poszanowaniu więzi rodzinnych i lokalnych tradycji. Zatem głównym celem są działania długookresowe, polegające przede wszystkim na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej mieszkańców, edukację, aktywność społeczną.

Priorytetowym zadaniem gminy, jednostek i organizacji społecznych jest działanie w celu zapewnienia wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom poprzez stworzenie możliwości i warunków do ich rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Dotyczy to szczególnie osób, które samodzielnie nie są w stanie zaangażować się w zmiany mogące podnieść ich życiowe warunki. Pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na problemy. Wsparcie tych osób pomoże im w rozwoju, a w konsekwencji może doprowadzić do zmniejszenia patologii społecznej.

Gmina Alwernia dążyć będzie do:

- zapewnienia potrzebującym wszechstronnej pomocy – finansowej, rzeczowej, usługowej
- umożliwienia osobom potrzebującym korzystania z szeroko pojętego poradnictwa
- aktywizacji społeczności lokalnej
- przeciwdziałania i zwalczania długotrwałego bezrobocia
- wdrażania działań profilaktycznych, a tym samym dążenie do poprawy stanu zdrowia mieszkańców i ograniczenia zjawisk patologicznych.

Głównym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do jak największego usamodzielnienia się osób i rodzin wymagających wsparcia oraz zaktywizowanie ich do włączenia się w rozwiązywanie istniejących problemów.

Większość problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy występuje często w zależności od siebie – wystąpienie jednego jest kluczem do zaistnienia kolejnych. Przykładem może być bezrobocie. Utrata pracy powoduje nie tylko pogorszenie się sytuacji materialnej, ale może zapoczątkować wkroczenie na drogę przestępczą, czy też popadanie w uzależnienia. Dlatego konieczne jest udzielanie wsparcia, które pozwoliłoby na zaspokojenie niezbędnych potrzeb.

Oprócz pomocy o charakterze materialnym, nie bez znaczenia pozostaje pomoc polegająca na poradnictwie, wsparciu psychologicznym, prawnym, aktywizacji społecznej, rozwijaniu się grup wsparcia, czy samopomocy.

Problemy społeczne mają charakter wielowymiarowy, ich rozwiązywanie wymaga systemowych rozstrzygnięć oraz zintegrowanej współpracy instytucjonalnej.

Wypracowane metody działania powinny prowadzić do ścisłego współdziałania wszystkich podmiotów, które w swych założeniach zostały powołane do niesienia pomocy.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych poniżej celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

3. CELE STRATEGICZNE i PLAN DZIAŁAŃ NA NAJBLIŻSZE LATA

W ramach strategii wypracowano plan działań strategicznych na lata 2014 – 2020:

- I. Wspieranie, aktywizacja osób i rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
- II. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym**
- III. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
- IV. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym oraz zapobieganie ich skutkom**

Cel strategiczny Nr I

Wspieranie, aktywizacja osób i rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Cele operacyjne – sposób realizacji

1. Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom/ rodzinom znajdującym się w grupie ryzyka, dotkniętych trudną sytuacją życiową i materialną m.in. ubóstwem, bezrobociem, przemocą i uzależnieniami.
2. Współpraca z Bankiem Żywności, Caritas i innymi instytucjami.
3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny
4. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania wolnego czasu poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.
5. Realizacja programów rządowych w tym wieloletniego programu „Pomoc państwa / gminy w zakresie dożywiania”, programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.
6. Budowanie programów pomocowych dla grup wymagających wsparcia szczególnie dla osób dotkniętych bezrobociem.
7. Realizacja świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz innych świadczeń z pomocy społecznej
8. Działania w zakresie egzekucji świadczeń alimentacyjnych od osób zobowiązanych do alimentacji poprzez porady prawne, kierowanie do komornika i innych instytucji
9. Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi poprzez:
 - pomoc rodzinom w wypełnianiu funkcji wychowawczych np. dostępność do opieki przedszkolnej i żłobków
 - pomoc psychologiczna dla dzieci, młodzieży, rodziców
 - współpracę z kuratorami sądowymi, asystentem rodziny,
 - praca socjalna,
 - doradztwo w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - kierowanie do specjalistów w zależności od potrzeb
 - pomoc finansowa.
10. Organizowanie przy udziale organizacji pozarządowych, stowarzyszeń różnych form spędzania wolnego czasu np. wspólnych spotkań, wycieczek, imprez.

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Gmina, organizacje pozarządowe, Policja, PUP, bezrobotni Sąd, Kuratorzy, Placówki edukacyjne i Kulturalne, POIK, PCPR, GKRPA	działania ciągłe	budżet gminy budżet państwa Fundusz Pracy fundusze zewnętrzne

Podjęcie powyższych działań powinno przyczynić się do następujących zmian:

- Poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich
- Minimalizacji liczby osób korzystających z pomocy społecznej
- Zmniejszeniu liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- Obniżeniu bezrobocia
- Wyjścia z trudnej sytuacji życiowej
- Zwiększenia możliwości wsparcia osób samotnie wychowujących dzieci
- Zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających w szczególności z terenów wiejskich

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną
- Liczba rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
- Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego
- Liczba dzieci korzystających z przedszkola i żłobka
- Liczba dzieci i młodzieży objętych alternatywnymi formami spędzania wolnego czasu

Cel strategiczny Nr 2

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym

Wykorzystanie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych może nie tylko wpływać na utrzymanie ich w dobrej kondycji psycho –fizycznej, na odsuwanie perspektywy umieszczenia ich w placówce opiekuńczej oraz zapobieganie osamotnieniu, ale także służyć przekazywaniu bogatego doświadczenia młodszym pokoleniom i tym samym budowaniu odpowiednich więzi międzypokoleniowych oraz zagospodarowaniu wolnego czasu. Zdecydowanie większe dla gminy możliwości powstają w zakresie zapewnienia aktywności społecznej osób starszych, w szczególności przy wykorzystaniu potencjału organizacji pozarządowych, stowarzyszeń.

Cele operacyjne – sposób realizacji:

1. Aktywizacja i integracja osób starszych z młodzieżą

- zwiększenie ich udziału w życiu społecznym
- organizowanie wspólnych imprez integracyjnych np. wigilii, dnia babci i dziadka, dnia seniora
- prowadzenie klubu seniora
- przygotowanie specjalnej oferty edukacyjnej dla osób starszych
- pomoc w formie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych
- promowanie wolontariatu jako formy wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych.

2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

- wspieranie w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej
- likwidacja barier architektonicznych
- program integracji osób zdrowych z niepełnosprawnymi
- dofinansowywanie sprzętu rehabilitacyjnego oraz zakupu leków
- dofinansowanie remontów związanych z likwidacją barier
- świadczenie odpowiednich usług opiekuńczych
- wypłacanie świadczeń i zasiłków pielęgnacyjnych
- realizacja zasiłków stałych
- wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym
- poradnictwo oraz pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i bieżących problemów.

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Gmina, Szkoły, Policja, Sądy, Kuratorzy, Prokuratura, GKRPA, PCK, Organizacje pozarządowe Stowarzyszenia PFRON, PCPR	działania ciągłe	budżet gminy fundusze zewnętrzne

Podjęcie powyższych działań powinno przyczynić się do następujących zmian:

- Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym
- Podniesienia jakości funkcjonowania seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku
- Wzrost liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych
- Zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego tej grupy osób
- Wypracowanie poprawnych nawyków w środowisku młodzieżowym
- Kompleksowe wsparcie seniorów

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną i pomocą społeczną
- Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych
- Liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych wsparciem
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
- Liczba osób uczestniczących w spotkaniach w klubie seniora
- Liczba udzielających się wolontariuszy
- Liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej

Cel strategiczny Nr 3

Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia

Corocznie uchwalany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, którego zasadniczym celem jest wspieranie działań profilaktycznych i naprawczych związanych z problematyką alkoholową i narkomanią.

Gmina zobowiązana jest do podejmowania wszechstronnych działań, których celem byłaby zmiana kultury picia, propagowanie zdrowego stylu życia bez nałogów, przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, jak również stworzenie warunków do prowadzenia szeroko pojętej profilaktyki, terapii i edukacji społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne – sposób realizacji

1. Systematyczne diagnozowanie stanu problemów alkoholowych, przemocy w rodzinie oraz problemu narkomanii na terenie gminy.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do placówek świadczących pomoc psychologiczną i prawną.
3. Bieżąca działalność punktu konsultacyjno-informacyjnego.
4. Współpraca z placówkami odwykowymi, terapeutycznymi i służbą zdrowia.
5. Prowadzenie postępowania zmierzającego do poddania się leczeniu odwykowemu.
6. Współpraca z lekarzami biegłymi i Sądami w kwestii wydawania opinii w zakresie uzależnienia.
7. Promowanie działań grup wolontariuszy na rzecz dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
8. Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny, jak i dostarczających alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
9. Realizacja programów profilaktycznych o tematyce uzależnień w gimnazjach oraz szkołach podstawowych obejmujących oprócz młodzieży także rodziców.
10. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach oraz z dziećmi „grupy wsparcia” w siedzibie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

11. Współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych – Stowarzyszeń, Fundacji realizujących zadania z zakresu profilaktyki
12. Zintensyfikowanie działań w zakresie edukacji społecznej i promowania zdrowego - trzeźwego stylu życia
13. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i grup szczególnego ryzyka – zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez m.in. organizację prac społecznie –użytecznych, robót publicznych, prac interwencyjnych, staży.
14. Wsparcie osób dotkniętym przemocą poprzez:
 - opracowanie systemu wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - systematyczne działania w zakresie realizacji gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną
 - działania związane z założeniem „Niebieskiej karty”,
 - szeroko rozumiane poradnictwo, spotkania m.in. z psychologiem,
 - cykliczne wizyty służb socjalnych,
 - działania zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych ukierunkowane zarówno na ofiarę, jak też na sprawcę,
 - kierowanie do POIKu, do GKRPA,
 - tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe
15. Utworzenie mieszkań socjalnych (adaptacja pustostanów)

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Gmina, Szkoły, Policja, Sądy, Prokuratura, Kuratorzy, GKRPA, Stowarzyszenia	działania ciągłe	budżet gminy fundusze zewnętrzne

Podjęcie powyższych działań powinno przyczynić się do następujących zmian:

- Zwiększenie dostępności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz uzależnionych i współuzależnionych
- Zmniejszenie przemocy w rodzinie
- Poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień
- Poszerzenie wiedzy w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba rodzin objętych pomocą
- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
- Liczba osób uczestniczących w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego
- Liczba interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy
- Liczba założonych „Niebieskich Kart”

Cel strategiczny Nr 4

Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym oraz zapobieganie ich skutkom

Cele operacyjne – sposób realizacji

Wspieranie osób/ grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób:

- bezdomnym poprzez:
 - zapewnienie schronienia,
 - pomoc finansową
 - pomoc rzeczową
 - pracę socjalną
 - poradnictwo specjalistyczne
 - zabezpieczenie pomocy doraźnej osobom bezdomnym
 - reintegrację społeczną i zawodową
- uzależnionych i współuzależnionych poprzez:
 - kierowanie do właściwych instytucji (m.in. GKRPA),
 - dostępność do pomocy specjalistycznej np. psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej
 - rozwijanie systemu pomocy rodzinom, w których występują problemy uzależnień, poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.
- opuszczających zakład karny poprzez:
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - kierowanie do odpowiednich instytucji,
 - pomoc finansową,
 - pomoc rzeczową.
 - zintegrowanie działań służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Gmina, Policja, Sądy, Prokuratura, Kuratorzy, GKRPA, Stowarzyszenia , Noclegowanie	działania ciągłe	budżet gminy fundusze zewnętrzne

Podjęcie powyższych działań powinno przyczynić się do następujących zmian:

- zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy społecznej
- zwiększenia aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- zwiększenia aktywizacji zawodowej i społecznej osób z grupy wysokiego ryzyka
- poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Alwernia

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób objętych wsparciem
- liczba osób bezdomnych w gminie, którym zapewniono schronienie
- liczba osób opuszczających zakład karny

4. MONITORING STRATEGII

Monitoring, to stała obserwacja zmian dostarczająca informacji na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie, a także konieczność wprowadzenia ewentualnych zmian.

Wskazano by było, aby corocznie instytucje współrealizujące wyznaczone Strategią zadania, dokonywały oceny ich realizacji za rok poprzedni, jak również proponowały ewentualne korekty i zmiany w zakresie tych zadań.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Alwernia na lata 2014-2020 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.